

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DROGOVÉ TRESTNÉ ČINY

Autor práce: Jakub Slaboň

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky, zapůjčenou literaturu a metodické vedení práce, které mi v souvislosti s tématem bakalářské práce poskytl. Děkuji také Mgr. Vilému Bernáthovi za pomoc při gramatické kontrole bakalářské práce a Mgr. Richardu Říhovi za pomoc při kontrole přeloženého textu bakalářské práce.

ABSTRAKT

SLABOŇ, J. *Drogové trestné činy : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 52 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: Omamná látka, Psychotropní látka, Trestný čin, Přechovávání

Bakalářská práce v teoretické části charakterizuje drogové trestné činy. Tato charakteristika zahrnuje výklad základní terminologie spojené s touto problematikou a výčet rysů, které jsou pro drogové trestné činy typické. Dále je zde stručně zpracován vývoj předmětné právní úpravy uvedených trestných činů na území České republiky, jejichž změny v uplynulých obdobích budou porovnány.

V praktické části je analyzována skutková podstata hlavního drogového trestného činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy“ podle § 283 TZ a trestného činu „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy“ podle § 284 TZ. Poté je provedena vzájemná komparace znaků skutkových podstat drogových trestných činů s odpovídající právní úpravou ve Slovenské republice.

ABSTRACT

SLABOŇ, J. Drug Crimes : *Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 52 p. Supervisor : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: Narcotic Substance, Psychotropic Substance, Crime, possession

This bachelor thesis describes drug crimes in the theoretical part. This description includes an explanation of the basic terminology of drug crimes and an enumeration of its typical features. Furthermore, there is brief description of the development of legal regulation of mentioned crimes in the territory of the Czech Republic. These changes in the previous periods are compared then.

In the practical part there is analysed the fact of the case of the main drug crime “Unauthorized Production and other Handling of Narcotic and Psychotropic Substances and Poisons” within the meaning of the article No. 283 of Criminal Code of the Czech Republic and the drug crime “Possession of Narcotic and Psychotropic Substances and Poisons” within the meaning of the article No. 284 of Criminal Code of the Czech Republic. Then there are compared facts of the cases of of drug crimes with the corresponding legislation of the Slovak Republic.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 CHARAKTERISTIKA DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ	12
3 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ	16
3.1 Období před rokem 1950.....	16
3.1.1 Období Rakousko-Uherska	16
3.1.2 Mezinárodní konvence v Haagu.....	16
3.1.3 Mezinárodní konvence v Ženevě	17
3.1.4 Opiový zákon	17
3.2 Období po roce 1950	17
3.2.1 Zákon č. 86/1950 Sb.	17
3.2.2 Zákon č. 140/1961 Sb.	18
3.2.3 Zákon č. 40/2009.....	19
4 ANALÝZA SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÉHO ČINU NEDOVOLENÁ VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI A JEDY PODLE USTANOVENÍ § 283 TZ A VÝKLAD VYBRANÝCH ZÁKONNÝCH ZNAKŮ	23
4.1 K odst. 1:	23
4.2 K odst. 2:	26
4.3 K odst. 3:	28
4.4 K odst. 4:	29
4.5 K odst. 5:	30
5 ANALÝZA SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÉHO ČINU PŘECHOVÁVÁNÍ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU PODLE § 284 TZ A VÝKLAD VYBRANÝCH ZÁKONNÝCH ZNAKŮ	31
5.1 K odst. 1:	31
5.2 K odst. 2:	32
5.3 K odst. 3:	33

5.4	K odst. 4:	34
6	KOMPARACE TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ S ODPOVÍDAJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU VE SLOVENSKÉ REPUBLICE.....	35
6.1	Komparace neoprávněného přechovávání.....	35
6.2	Komparace znaků skutkové podstaty drogových trestních činů	37
6.3	Komparace trestných sankcí drogových trestných činů	42
	ZÁVĚR	
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47
	SEZNAM ZKRATEK.....	51
	SEZNAM TABULEK.....	52

ÚVOD

Užívání omamných a psychotropních látek je staré snad jako lidstvo samo. Byly užívány například na zklidňování bolesti zraněných, jako léčiva, pro pohanské rituály nebo pro pouhé marnotratnictví. Postupem času si ale lidstvo začalo uvědomovat jejich negativní účinky pro život, zdraví, psychiku a sociální chování, a tak byly tyto látky čím dál více považovány za společensky nepřijatelné. Zpočátku se na území dnešní České republiky vyvíjela právní úprava regulující správnou a oprávněnou distribuci návykových látek, jako bylo opium, rostlina *Cannabis Sativa* nebo listy rostliny *Erythroxylum Coca*. Poté se však začala projevovat rostoucí problematika zejména v oblasti nedovoleného obchodu s omamnými látkami. Jako reakce na tuto problematiku vznikala stále novější protiopatření vycházející především z mezinárodních konvencí v Haagu a v Ženevě.

Na začátku padesátých let dvacátého století však vstoupil v účinnost první trestní zákoník, který pod svá ustanovení zahrnoval i tzv. drogové trestné činy postihující nejen a neoprávněnou distribuci omamných prostředků a jedů, ale také jejich neoprávněné opatření, přechovávání a výrobu. Takováto trestněprávní úprava se za více jak půl století vyvinula do podoby trestněprávní úpravy drogových trestných činů dle aktuálního trestního zákoníku, což je zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění. Tomuto vývoji jistě pomohla stále rostoucí problematika neoprávněného zacházení s omamnými a psychotropními látkami a vývoj stále nových takových látek, na něž bylo třeba stále pohotověji a efektivněji reagovat.

Inspirací pro téma bakalářské práce je skutečnost, že problematika tzv. drogových trestných činů nepochybně stále náleží mezi aktuální a často diskutované téma. Nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami na jedné straně náleží mezi výraznou aktivitu mezinárodního organizovaného zločinu a přináší sebou četná rizika pro zdraví a život jedinců, avšak na druhou stranu nelze přehlížet odvěkou přítomnost takových látek ve společnosti a současně též možnost jejich využití v léčitelství. Také je třeba věnovat pozornost aktuálnímu dění v této oblasti, protože na celém světě vznikají stále nové látky s omamnými a psychotropními účinky, jejichž požití může být pro uživatele velmi nebezpečné a takovéto látky je třeba zařadit pod výčet látek, jejichž zacházení v rozporu s právními předpisy je protiprávní. Stále řešeným tématem je i otázka přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu nebo za účelem obohacení se a rozdělení takovýchto držených látek na tzv. „měkké“ a „tvrdé“ omamné a psychotropní látky.

Za velmi významný prvek bakalářské práce je považována komparace trestněprávní úpravy drogových trestních činů na území České republiky s odpovídající právní úpravou ve Slovenské republice, protože česká trestněprávní úprava přistupuje k drogovým trestným činům v oblasti výše trestní sazby trestu odnětí svobody, znaků skutkové podstaty trestných činů a přístupu k tzv. „měkkým“ a „tvrdým“ omamným a psychotropním látkám odlišným způsobem. Před tím je však třeba provést analýzu skutkové podstaty drogových trestných činů, jejímž účelem je především řádnější provedení uvedené komparace a upřesnění podmínek, za které lze spáchat uvedené trestné činy a posléze stanovit výši trestní sazby trestu odnětí svobody.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Primárním cílem bakalářské práce je provedení analýzy skutkové podstaty hlavního drogového trestného činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ podle § 283 TZ a trestného činu „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ podle § 284 TZ a výklad vybraných zákonných znaků – výstup v podobě jednorázového stanovení podmínek trestní odpovědnosti za tyto trestné činy. Tohoto cíle je dosaženo především čerpáním ze zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, v platném znění, ze kterého je vždy nejprve uveden odstavec analyzovaného trestného činu a poté jsou z něj jednotlivě vymezeny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu. Nakonec je na základě odborné literatury vyložen výklad těchto zákonných znaků. Stěžejní publikací pro tuto analýzu byl především *Trestní zákoník II – velký komentář* od ŠÁMALA, P., a kol.¹, protože tato literatura zahrnuje nejrozsáhlejší výklad k uvedeným znakům.

Primární cíl se nachází v praktické části bakalářské práce ve čtvrté kapitole pod názvem „analýza skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle ustanovení § 283 TZ a výklad vybraných zákonných znaků“ a v páté kapitole pod názvem „analýza skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 TZ a výklad vybraných zákonných znaků“.

Sekundárním cílem této práce je komparace české trestněprávní úpravy zvolených drogových trestných činů s odpovídající právní úpravou na území Slovenské republiky. Při komparaci zvolených drogových trestných činů byly vybrány zákonné znaky, které jsou v oblasti stanoveného cíle bakalářské práce nejvýznamnější. Jedná se o srovnání:

- znaků skutkové podstaty hlavních drogových trestných činů dle českého a slovenského trestního zákoníku,
- sankcí, které lze za drogové trestné činy uložit a
- přístupu k přechovávání předmětných látek určených pro vlastní potřebu nebo pro jiného.

¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 3614 s.

Pro lepší orientaci budou v podobě grafického znázornění zhotoveny tabulky porovnávající právní úpravu vybraných drogových trestných činů. Při zpracování komparace se vedle českého trestního zákoníku bude čerpat také ze zákona č. 300/2005 Z. z. *trestný zákon*, v platném znění, který je slovenským ekvivalentem českého trestního zákoníku.

Sekundární cíl se nachází v praktické části bakalářské práce v šesté kapitole pod názvem „komparace trestněprávní úpravy drogových trestných činů s odpovídající právní úpravou ve Slovenské republice“.

Trestný čin dle § 283 TZ byl ke stanoveným cílům vybrán, protože se jedná o hlavní drogový trestný čin obsahující ty nezákladnější znaky skutkové podstaty drogových trestných činů. Hlavní motivací pro vybrání druhého trestného činu dle § 284 TZ byla skutečnost, že skutková podstata tohoto trestného činu se významně liší od odpovídající právní úpravy dle slovenského trestního zákona (zákon č. 300/2005 Z. z., *Trestný zákon*, v platném znění) a zároveň lze ustanovení tohoto trestného činu porovnat s hlavním drogovým trestným činem (§ 283 TZ).

Teoretickou část bakalářské práce tvoří všeobecný výklad základní terminologie drogových trestných činů, jako je například jejich umístění v trestním zákoníku, návaznost na jiné právní předpisy, přehledný výčet znaků skutkové podstaty a stručný výklad předmětných pojmů (omamná a psychotropní látka, přípravek obsahující omamnou a psychotropní látku, prekursor a jed). Druhou polovinou teoretické části je stručné zpracování vývoje právní úpravy drogových trestných činů, které se týká především zakotvení těchto trestných činů v minulých právních předpisech a uvedení rozdílů k jakému došlo při přechodu z minulého trestního zákoníku na ten současný. Pro lepší přehled je zpracována tabulka zahrnující názvy trestných činů a jejich paragrafová označení. Teoretickou část tvoří druhá a třetí kapitola bakalářské práce.

2 CHARAKTERISTIKA DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

Drogové trestné činy se nachází v hlavě VII, mezi trestnými činy obecně nebezpečnými ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* (dále TZ) a jedná se o ustanovení § 283 až § 287 TZ a jejich společné ustanovení dle § 289 TZ. Jelikož k naplnění skutkové podstaty těchto trestných činů postačuje pouhé ohrožení společenských vztahů, zájmů a hodnot, mají ochrožovací charakter. To znamená, že není třeba tyto hodnoty porušit, ale stačí způsobit takové ohrožení, které může vyvolat reálné nebezpečí poruchy.²

Protiprávní jednání těchto trestných činů spočívá v neoprávněném zacházení s:

- **omamnými a psychotropními látkami (dále OPL)** – původně se jednalo o látky uvedené v přílohách zákona č. 167/1998 Sb., *o návykových látkách* (dále zákon *o návykových látkách*). Nyní se však tyto látky nachází v přílohách 1-7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*, protože vládu k přijetí tohoto nařízení s účinností od 1. ledna 2014 zmocňuje § 44c odst. 1 zákona *o návykových látkách*.³ OPL zároveň patří mezi návykové látky dle § 130 TZ vedle alkoholu a ostatních látek způsobilých nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.
- **přípravky obsahující OPL** – ustanovení § 2 písm. b) zákona *o návykových látkách* vysvětluje přípravky obsahující OPL jako roztok nebo směs obsahující jednu nebo více návykových látek nebo jeden a více prekursorů. Seznam těchto přípravků lze najít v příloze č. 8 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*. Příkladem takového přípravku jsou léky, z nichž je možno získat OPL nebo prekursor snadno použitelným způsobem, jako je například rozpuštění ve vodě za použití běžně dostupných prostředků.⁴
- **prekursory** – prekurem jsou látky určené k nezákonné výrobě OPL chemickou nebo metabolickou cestou uvedené dle § 1 odst. 1 písm. b) zákona

² KUČHTA, J., a kol. *Kurs trestního práva : trestní právo hmotné*. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 343.

³ MAHDALÍČKOVÁ, J., *Zákon o návykových látkách – komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 2.

⁴ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2864

o návykových látkách a v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 *o prekursorech drog*, v platném znění.

- **jedy** – pro stanovení toho, co se považuje za jedy, je třeba čerpat z nařízení vlády č. 467/2009 Sb., *kterým se pro účely TZ stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*. Dle § 1 tohoto nařízení vlády se za jedy považují chemické látky uvedené v příloze č. 1 tohoto nařízení, jejichž chemické směsi obsahují nejméně sedm procent jedu. Tento poměr chemické látky ve směsi jedu dokazuje, že se jedná o látky způsobující otravy již v malých dávkách.⁵

Ne každé zacházení s takovou látkou je však trestným činem. Pokud je tato manipulace v souladu s některým z právních předpisů, zejména pro vědecké a medicínské účely, není protiprávní. Podmínky stanoví zákon *o návykových látkách*. Dle tohoto zákona lze bez povolení zacházet s látkami uvedenými v příloze č. 1, 2, 5, 6 a 7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*, s přípravky obsahujícími tyto látky nebo s efedrinem pro lékařské účely. Také lze nakládat s látkami uvedenými v přílohách č. 3 a 4 zmíněného nařízení vlády pro vědecké a omezené terapeutické účely, to ale jen s povolením k zacházení vydaným Ministerstvem zdravotnictví.⁶

„Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ dle § 283 TZ představuje skutkovou podstatu hlavního z drogových trestných činů.⁷ To znamená, že toto ustanovení zahrnuje „základní“ protiprávní zacházení s OPL, přípravky obsahující OPL, prekursory a jedy, jako je výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabízení, zprostředkování, prodání, jiné opatření pro jiného a přechovávání pro jiného, přičemž ostatní drogové trestné činy „doplňují“ toto ustanovení o další znaky související protiprávní jednání (viz tabulka č. 1).

Ustanovení § 289 TZ představuje společné ustanovení, které odkazuje na právní předpisy, jejichž účelem je stanovit látky, jejichž nedovolená výroba a další zacházení je považována za trestné činy. Také zmocňuje vládu k přijetí nařízení pro určení, co se považuje za jedy ve smyslu ustanovení § 283, 284 a 286 TZ (nařízení vlády

⁵ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2865.

⁶ NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion, 2010. s. 577.

⁷ HRUŠKA, J. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2011. s. 5.

č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, co se považuje za jedy) a co se považuje za rostliny a houby obsahující OPL (nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ).

Tabulka č. 1: Základní znaky drogových trestných činů⁸

paragrafové označení	název trestného činu	znaky skutkové podstaty	použité prostředky k trestnému činu	množství látky
§ 283 TZ	nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabízení, zprostředkování, prodání, jiné opatření pro jiného a přechovávání pro jiného	OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor nebo jed	jakékoliv
§ 284 TZ	přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	přechovávání pro vlastní potřebu	odst. 1: konopí, pryskyřice z konopí nebo psychotropní látka obsahující THC odst. 2: Jed nebo jiná OPL než uvedená v odst. 1	větší než malé
§ 285 TZ	nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	pěstování pro vlastní potřebu	odst. 1: Rostlina konopí odst. 2: Houba nebo jiná rostlina obsahující OPL než uvedená v odst. 1	větší než malé
§ 286 TZ	výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu	výroba, opatření, přechovávání	prekursor a jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL nebo přípravku obsahujícího OPL nebo jedu	jakékoliv
§ 287 TZ	šíření toxikomanie	svedení a podpora jiného ke zneužívání látky, podněcování a šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu	jiná návyková látka než alkohol dle § 130 TZ (OPL a jiné látky způsobily nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování)	jakékoliv

⁸ Vlastní zpracování z trestního zákoníku

Významný je především poslední sloupec tabulky, který obsahuje množství dané látky, jež určuje hranici trestní odpovědnosti pro konkrétní trestný čin. V případě § 283 TZ se za trestný čin považuje protiprávní jednání s jakýmkoli množstvím dané látky. U trestných činů podle § 284 a 285 TZ je množství pro dané látky uvedené v tabulce stanoveno jako větší než malé. Trestní odpovědnost u trestných činů dle § 286 a 287 TZ lze uplatňovat, jako u § 283 TZ v jakémkoli množství dané látky.

Množství větší než malé se v praxi u OPL a přípravků obsahujících OPL zjišťuje pomocí přílohy stanoviska Nejvyššího soudu Tpjn 301/2013. Tabulka v této příloze uvádí nejčastěji vyskytující se OPL, jejich množství větší než malé a nejmenší množství účinné látky, jež musí směsi obsahovat, aby byl naplněn zákonný znak „větší než malé“. Například pro kokain se množství větší než malé dle této tabulky rozumí více než jeden gram, ve kterém je alespoň 0,54 gramů účinné psychotropní látky.⁹

V případě zjišťování tohoto množství u jedů je nutno vycházet z nařízení vlády č. 467/2009 Sb., *kterým se pro účely TZ stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*. Ustanovení § 1 odst. 2 tohoto nařízení uvádí, že u látek uvedených v příloze č. 1 se za množství větší než malé pokládá takové množství jedu, jež na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.

Trestní zákoník zahrnuje další hranice rozlišující intenzitu páchání drogových trestných činů převyšující množství větší než malé. Jedná se o „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“. Tyto rozsahy konkretizuje usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, dle kterého „větší rozsah“ je desetinásobek „množství většího než malého“, „značný rozsah“ je desetinásobek „většího rozsahu“ a „velký rozsah“ je desetinásobek „značného rozsahu“.¹⁰

⁹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 15 ze dne 13. března 2014 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2014 [2018-03-11], Spisová značka Tpjn 301/2013, s. 494-541. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1F046995FAEAACC6C1257CB500409CC9?openDocument&Highlight=0>.

¹⁰ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu č. 44 ze dne 27. února 2013 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2013 [2018-03-23]. Spisová značka 15 Tdo 1003/2012, s. 766-777. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/4A8B806A858282BDC1257B3A00385A73?openDocument&Highlight=0>.

3 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

Tato kapitola je zaměřena na vývoj funkční právní úpravy drogových trestných činů na území dnešní České republiky od padesátých let devatenáctého století až po současnost. Kapitola se také zaměřuje na období od padesátých let dvacátého století jako vybraný mezní bod tohoto vývoje. Zatímco byla ustanovení těchto trestných činů před padesátými lety zakotvena v různých právních předpisech, od padesátých let jsou obsaženy v jediném trestním zákoníku.

3.1 Období před rokem 1950

3.1.1 Období Rakousko-Uherska

Ve druhé polovině devatenáctého století za Rakousko-Uherska byly skutkové podstaty drogových trestných činů obsaženy v zákoně č. 117/1852 ř. z., *o zločinech, přečinech a přestupcích* a týkaly se jedů a léčiv (vnitřních a vnějších) v oblasti živnostenského podnikání. Trestala se neoprávněná a nesprávná „distribuce“ těchto látek, jako byl například neoprávněný prodej vnitřních a zevních léčiv (§ 354) nebo užívání odvaru makovic při dětech (§ 337). Neoprávněné užívání těchto látek však trestné nebylo.¹¹

3.1.2 Mezinárodní konvence v Haagu

Rostoucí zneužívání omamných látek ve světovém měřítku vedlo roku 1912 ke sjednání mezinárodní opiové konvence v Haagu. Výsledkem této konvence byly dva mezinárodní závazky, které se účastnické země přislíbily dodržet. Prvním závazkem byly přísné kontroly dovozu a vývozu omamných látek a omezení jejich výroby a obchodu pouze pro lékařské a vědecké účely. Druhým závazkem bylo sdílení dat o obchodu s návykovými látkami a zpráv o zákonných opatřeních prováděných na svém území. Tato konvence byla roku 1920 v Československu ratifikována a následně vyhlášena pod č. 159/1922 Sb. z a n.¹²

¹¹ *Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti* [online]. Praha : Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2014 [2018-02-18]. Dostupné z WWW: <http://txt.www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/legislativni_ramec/aplikace_prava/historicky_nastin_pravni_upravy_drogovych_trestnych_cinu>.

¹² *Důvodová zpráva k opiovému zákonu* [online]. Praha : Senát Národního shromáždění, 1937 [2018-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0466_02.htm>.

3.1.3 Mezinárodní konvence v Ženevě

Protože Haagská konvence dostatečně nezavazovala státy k plnění závazků, nedovolené obchody s omamnými látkami pokračovaly. Byla tedy roku 1925 svolána konvence v Ženevě. Zdokonalila zásady z konvence v Haagu, prohloubila kontrolu omamných látek a tuto kontrolu rozšířila i na obchod s omamnými léky v lékárnách. Výsledkem této konvence bylo v Československu vyhlášení Mezinárodní opiové úmluvy pod č. 147/1927 Sb. z. a n. Přes všechna tato opatření ale zneužívání omamných látek stále rostlo. Proto byla v roce 1931 svolána další konference v Ženevě v důsledku které vznikla úmluva regulující výrobu a obchod omamných látek tak, aby nevznikaly přebytky zneužitelné pro nedovolený obchod. Byla zpřísněna veškerá kontrola a vztahovala se i na zásilky z území mimo úmluvu.¹³ Tato úmluva byla vyhlášena pod č. 173/1933 Sb. z. a n.

3.1.4 Opiový zákon

Posledním zákonem v období před rokem 1950 byl tzv. „opiový zákon“ č. 29/1938 Sb. z. a n., *který prováděl Mezinárodní opiovou úmluvu č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiovou úmluvu č. 147/1927 Sb. z. a n. a Úmluvu o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek č. 137/1933 Sb. z. a n.* Dle tohoto zákona se úřednímu dozoru podrobovala výroba, zpracování, příprava, rozdělování, obchod, dovoz, tranzit a vývoz omamných látek.¹⁴ Zákon také zahrnoval seznam látek, jejichž zacházení spravoval.

3.2 Období po roce 1950

3.2.1 Zákon č. 86/1950 Sb.

V roce 1950 vstoupil v účinnost trestní zákon č. 86/1950 Sb. zahrnující mezi svá ustanovení i drogové trestné činy dle § 197 a 198 pod názvem „nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů“. Ustanovení § 197 postihovalo pachatele za výrobu, dovoz, vývoz, opatření jinému a přechovávání omamných prostředků a jedů bez povolení. Trestného činu dle § 198 se dopustil ten, kdo vyrobil, sobě nebo jinému opatřil nebo přechovával předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků a jedů. Ustanovení § 205 tvořilo společné ustanovení, které zmocnilo ministra spravedlnosti přijmout nařízení upravující, co se považuje za omamné prostředky a jedy ve smyslu § 197 a 198.

¹³ *Důvodová zpráva k opiovému zákonu* [online]. Praha : Senát Národního shromáždění, 1937 [2018-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0466_02.htm>.

¹⁴ MAHDALÍČKOVÁ, J., *Zákon o návykových látkách – komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 3.

3.2.2 Zákon č. 140/1961 Sb.

Dne 1. ledna 1962 vstoupil v účinnost trestný zákon č. 140/1961 Sb., který měl na začátku podobnou úpravu drogových trestných činů jako předchozí trestní zákoník. Jednalo se o § 187 a § 188 pod názvem „nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů“. Skutková podstata trestného činu dle § 187 se vztahovala na výrobu, dovoz, vývoz opatření jinému a přechovávání omamných prostředků a jedů bez povolení. Trestného činu podle § 188 se dopustil ten, kdo vyrobil, sobě nebo jinému opatřil nebo přechovával předmět způsobilý k nedovolené výrobě omamných prostředků nebo jedů.

Společné ustanovení dle § 195 zpočátku zmocňovalo ministra spravedlnosti stanovit vyhláškou, co se považuje za omamné prostředky. V roce 1967 tedy spolu s ministerstvem zdravotnictví vydal vyhlášku č. 57/1967 Sb. obsahující seznam těchto látek, který byl do osmdesátých let dvacátého století doplňován dalšími vyhláškami. Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 244/1988 Sb. svěřila vydání seznamu omamných prostředků a jedů pro účely zákona vládě, která nařízením vlády č. 192/1988 Sb. v příloze č. 3 stanovila seznam omamných látek.¹⁵

V roce 1990 byla přijata novela č. 175/1990, která s sebou přinesla nový drogový trestný čin „šíření toxikomanie“ dle § 188a. Toto ustanovení chránilo osoby před svedením, podporou a podněcováním zneužívání jiné návykové látky než alkoholu a šíření zneužívání takovéto látky. V případě § 187 došlo k přiřazení průvozu mezi způsoby nelegální dispozice tohoto trestného činu a přechovávání bylo trestné pouze v případě, že je látka přechovávána pro jiného. Podle § 188 je protiprávní nadále pouze takové přechovávání předmětu způsobilého vyrobit omamný prostředek nebo jed, který je k této výrobě přímo určen. Proto nestačí, aby byl vlastněný předmět k výrobě způsobilý, ale pachatel také musí mít úmysl omamný prostředek nebo jed vyrobit. Novela také definovala pojem „návyková látka“ jako alkohol, OPL a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Společné ustanovení dle § 195 namísto ministra spravedlnosti zmocnilo vládu stanovit, co se považuje za OPL.¹⁶

¹⁵ ZEMAN, P. Vývoj právní úpravy některých prostředků odhalování a stíhání drogové kriminality po roce 1990. *Trestněprávní revue*. Praha: Beck, 2007. s. 37.

¹⁶ SOTOLÁŘ, A., a kol. Povaha problému zneužívání drog v mezinárodních souvislostech. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2000. s. 8.

S novelou trestního zákona č. 112/1998 byl po „vášnivých“ diskuzích uzákoněn trestný čin „přechovávání OPL, přípravků obsahujících OPL, prekursorů a jedů“ dle § 187a.¹⁷ Předmětem diskuzí byl zejména problém, zda má být držení OPL pro vlastní potřebu trestné. Na jedné straně se tvrdilo, že uzákonění trestnosti přechovávání OPL pro vlastní potřebu by omezovalo práva a svobodu jedince. Na druhé straně se této skutečnosti zneužívalo a vlastnění pro vlastní potřebu se stalo výmluvou obchodníků s OPL. Výsledkem je skutečnost, že přechovávání těchto látek je trestné pouze v množství větším než malém. Také byly k OPL a jedům doplněny i prekursory a přípravky obsahující OPL jakožto látky, jejichž neoprávněné zacházení je trestné. V případě § 187 došlo k rozšíření způsobů provedení trestného činu o nabízení, zprostředkování a prodej.

V roce 1999 vstoupil v účinnost zákon č. 167/1998 Sb., *o návykových látkách*, který se stal základním právním předpisem pro úpravu návykových látek a přípravků obsahujících návykovou látku. Také obsahoval seznam OPL, přípravků obsahujících OPL a prekursorů.

3.2.3 Zákon č. 40/2009

Dne 1. ledna 2010 vstoupil v účinnost zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, který je aktuálním trestním zákonem. Došlo zde k doplnění a změnám skutkových podstat trestných činů § 283 až § 287:

- **nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TZ** – do druhého odstavce byla doplněna zvlášť přitěžující okolnost spočívající ve spáchání tohoto trestného činu opakovaně v posledních třech letech [§ 283 odst. 2 písm. b) TZ] a jeden znak byl v tomto odstavci pozměněn z „osobě mladší patnácti let“ na „větší rozsah vůči dítěti nebo množství větší než malé vůči dítěti mladšímu patnácti let“ [§ 283 odst. 2 písm. d) TZ]. Podobně v třetím odstavci je nově včleněna zvlášť přitěžující okolnost, jejíž podstatou je spáchání trestného činu ve velkém rozsahu [§ 283 odst. 3 písm. c) TZ]. Znak „větší rozsah“ byl v druhém odstavci pozměněn na „značný rozsah“ [§ 283 ods. 2 písm. c) TZ]. Do výčtu trestů, které lze uložit za tento trestný čin, byl vedle trestu odnětí svobody doplněn trest propadnutí majetku a peněžitý trest.

¹⁷ ZEMAN, P. Vývoj právní úpravy některých prostředků odhalování a stíhání drogové kriminality po roce 1990. *Trestněprávní revue. Praha: Beck, 2007.* s. 39.

- **přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu dle § 284 TZ** – zákonodárce zde podle důvodové zprávy¹⁸ stanovil rozdílné trestní sazby za neoprávněné přechovávání tzv. „měkkých“ a „tvrdých“ OPL pro vlastní potřebu. Zatímco za méně závažné „měkké“ OPL považuje konopí a konopné látky – kanabinoidy (§ 284 odst. 1 TZ), za závažnější „tvrdé“ OPL pokládá jiné OPL než uvedené v prvním odstavci a jedy (§ 284 odst. 2 TZ). Čtvrtý odstavec tohoto ustanovení nově ukládá vyšší trestní sazbu v případě, pokud je tento trestný čin spáchán ve značném rozsahu (§ 284 odst. 4 TZ). Do výčtu trestů, které lze uložit za tento trestný čin, byl vedle trestu odnětí svobody a peněžitého trestu doplněn trest zákaz činnosti a propadnutí věci.
- **neoprávněné pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku dle § 285 TZ** – jedná se o nový trestný čin, který TZ zavedl. V tomto ustanovení je výše trestu odnětí svobody odlišována v případě pěstování rostliny konopí a pěstování jiných rostlin obsahujících OPL. Podle důvodové zprávy bylo cílem zákonodárce tímto trestným činem stanovit rozdílné sankce pro pěstování rostlin obsahujících OPL za účelem samozásobitelství a sankce pro „komerční“ pěstování, které zůstává trestným činem ve smyslu § 283 TZ.
- **výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle § 286 TZ** – ve druhém odstavci tohoto ustanovení přibyla nová kvalifikovaná skutková podstata spočívající ve spáchání tohoto trestného činu členem organizované skupiny [§ 286 odst. 2 písm. a) TZ] a trestní sazba trestu odnětí svobody činí až pět let.
- **šíření toxikomanie dle § 287 TZ** – do druhého odstavce tohoto ustanovení byla doplněna zvlášť přitěžující okolnost spočívající ve spáchání tohoto trestného činu vůči dítěti [§ 287 odst. 2 písm. b) TZ] a členem organizované skupiny [§ 287 odst. 2 písm. a) TZ]. Zákonodárce v důvodové zprávě uvádí, že k této změně došlo, protože jsou děti zvlášť ohrožené osoby a potřebují proti takovému jednání zvýšenou ochranu.¹⁹

¹⁸ *Důvodová zpráva k trestnímu zákonu* [online]. Praha : Parlament České republiky, 2007 [2018-03-18]. s. 280. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26072>>.

¹⁹ *Důvodová zpráva k trestnímu zákonu* [online]. Praha : Parlament České republiky, 2007 [2018-03-18]. s. 281. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26072>>.

Dne 1. ledna 2010 vstoupilo v účinnost nařízení vlády č. 467/2009 Sb., *kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*. Toto nařízení vlády do 23. srpna 2013 stanovilo pro nejčastěji vyskytující se OPL, přípravky obsahující OPL, prekursory a jedy, jaké je množství větší než malé. Poté však od účinnosti nálezu Ústavního soudu č. 259/2013 Sb. toto nařízení vlády určuje množství větší než malé pouze pro jedy.²⁰

Určování množství většího než malého se po tomto nálezu zjišťuje pomocí přílohy stanoviska Nejvyššího soudu Tpjn 301/2013 „*Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících pro účely trestního zákoníku*“. Nejvyšší soud zde také stanovil, že množství větší než malé, dle § 284 TZ, je takové množství, které vícenásobně, podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek, převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta.²¹

Pramenem určujícím pojem „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“ se dne 27. února 2013 stalo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, které určilo, že pojem „větší rozsah“ je desetinásobek „množství většího než malého“, „značný rozsah“ je desetinásobek „většího rozsahu“ a „velký rozsah“ je desetinásobek „značného rozsahu“. Hlediskem pro vymezení rozsahů se stal tedy násobek množství uvedené látky, jehož spodní hranici tvoří právě „množství větší než malé“.²²

V roce 2014 byly seznamy návykových látek přesunuty z příloh zákona *o návykových látkách*, prostřednictvím zmocňovacího ustanovení § 44c odst. 1 tohoto zákona do nařízení vlády (nařízení č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*). Pomocí tohoto právního předpisu může vláda tyto seznamy rychleji doplňovat a tak reagovat na stále nově vznikající syntetické drogy vyráběné za účelem obejití zákona.²³

Syntetickými drogami se míní tzv. „nové psychoaktivní látky“, které jsou nejčastěji vyráběny v Číně a Indii, následně zpracovány v Evropě a v hotové formě

²⁰ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu č. 259 ze dne 23. července 2013. spisová značka Pl. ÚS 13/12.

²¹ MAHDALÍČKOVÁ, J., *Zákon o návykových látkách – komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 5.

²² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2014, Posouzení rozsahu množství drogy po účinnosti nálezu č. 259/2013 Sb. Spisová značka 5 Tdo 714/2014.

²³ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 15 [ze dne 13. března. 2014] [online]. In Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika. 2014 [2018-03-11], Tpjn 301/2013, s 494-541. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1F046995FAEAACC6C1257CB500409CC9?openDocument&Highlight=0>.

nabízeny a prodávány prostřednictvím internetových obchodů a webových stránek nacházejících se ve skryté části internetové sítě pro běžné prohlížeče nepřístupné. V reakci na rostoucí výskyt nových a novějších psychoaktivních látek kontroluje stále větší počet zemí stále větší počet OPL, což však paradoxně vede k výrobě, nabídce a užívání dalších, dosud neznámých nebo nerozšířených látek.²⁴ Z toho důvodu tyto látky vyvolávají otázky, zda je systém kontroly OPL na globální, evropské a národní úrovni dostatečně účinné a tvoří tím pro zákonodárce výzvu tento systém upravit a zefektivnit.

Tabulka č. 2: Chronologický přehled vývoje změn drogových trestných činů²⁵

zákon č. 86/1950 Sb.		zákon č. 140/1961 Sb.		zákon č. 40/2009 Sb.	
paragrafové označení	název trestného činu	paragrafové označení	název Trestného činu	paragrafové označení	název trestného činu
§ 197	nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů	§ 187	nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů	§ 283	nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
-	-	§ 187a	-	§ 284	přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
-	-	-	-	§ 285	nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku
§ 198	-	§ 188	-	§ 286	výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
-	-	§ 188a	šíření toxikomanie	§ 287	šíření toxikomanie

²⁴ MRAVČÍK, V., a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue*. Praha: Beck, 2016. s. 112.

²⁵ Vlastní zpracování ze zákona č. 86/1950 Sb. *Trestní zákon*, 140/1961 Sb. *Trestní zákon* a 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*.

4 ANALÝZA SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÉHO ČINU NEDOVOLENÁ VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI A JEDY PODLE USTANOVENÍ § 283 TZ A VÝKLAD VYBRANÝCH ZÁKONNÝCH ZNAKŮ

4.1 K odst. 1:

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

Jelikož ustanovení přímo popisuje znaky trestného činu a neodkazuje na žádnou jinou normu je tato skutková podstata trestného činu (dále SPTČ) dle vyjádření v zákoně, **popisná**. Z hlediska struktury se jedná o **složitou** SPTČ, protože objektivní stránka tohoto ustanovení zahrnuje více znaků (v tomto případě více způsobů neoprávněného zacházení s výše uvedenými látkami). Podle závažnosti se jedná o **základní** SPTČ, protože jsou zde poprvé vyjádřeny znaky tohoto trestného činu.²⁶

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti lidí před ohrožením vyplývajícím z neoprávněného zacházení s uvedenými látkami.²⁷

Objektivní stránku tvoří veškerá jednání s uvedenými látkami, která jsou v tomto ustanovení uvedena – neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabízení, zprostředkování, prodání, jiné opatření pro jiného a přechovávání pro jiného.

Výroba znamená nejen průmyslovou nebo řemeslnou výrobu, ale i jakékoliv jiné zhotovení nebo vytvoření uvedených látek neoprávněným subjektem.²⁸ Jde tedy o jakýkoli proces umožňující získání OPL, přípravku obsahujícího OPL, prekursoru, jedu nebo následné zpracování těchto látek. Příkladem takového zpracování je čištění nebo přeměna v jinou návykovou látku. Existují však výjimky, jež pod výrobu dle § 283 TZ nespadají.

²⁶ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 101.

²⁷ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2862.

²⁸ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2865.

První takovou výjimkou je neoprávněné **pěstování** rostlin *Cannabis Sativa* (konopí setého) a jiných rostlin obsahujících OPL **pro vlastní potřebu**, které je považováno za trestný čin „nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku“ dle § 285 TZ. O trestný čin „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy“ ve smyslu § 283 TZ by se jednalo pouze v případě, že by ono pěstování bylo určeno pro opatření jinému, přechovávání pro jiného nebo prodej.²⁹ To ale není výroba. O výrobu by šlo pouze v případě vypěstování rostliny obsahující OPL a jejímu následnému neoprávněnému zpracování buď do stavu způsobilému ke spotřebě nebo získání OPL či jedu. Příkladem takové výroby může být výroba hašiše z rostliny *Cannabis Sativa*.³⁰ Druhovu výjimku tvoří **produkce**, která představuje podle Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 čl. 1 písm. t) proces, který spočívá v získávání opia, listů koky, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují.³¹

Dovozem a **vývozem** se rozumí podle čl. 1 písm. m) Jednotné úmluvy o omamných látkách (vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 47/1965 Sb. ze dne 27. 4. 1965), u každého z nich podle jeho zvláštního významu faktická doprava omamných látek z jednoho státu do druhého nebo z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu.³² **Průvozu** se rozumí doprava uvedených látek z území jednoho cizího státu na území druhého státu přes území České republiky.³³

Dovolený legální transport OPL, přípravků obsahujících OPL a prekursorů na mezinárodní úrovni upravuje zákon o návykových látkách, v platném znění. Dle § 20 tohoto zákona je ke každému jednotlivému vývozu látek uvedených v přílohách nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, třeba vývozní povolení vydané Ministerstvem zdravotnictví. Ustanovení § 21 tohoto zákona naopak požaduje k dovozu těchto látek dovozní povolení vydané Ministerstvem zdravotnictví.

Nabídkou lze rozumět jakékoliv jednání směřující k poskytnutí uvedených látek v jakémkoli množství jiné osobě a to formou daru, výměny, úplaty apod. Zároveň již není

²⁹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2016. Spisová značka 11 Tdo 131/2016.

³⁰ NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion, 2010. s. 580.

³¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2866.

³² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu č. 50 ze dne 9. listopadu 2011 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2011 [2018-03-24], Spisová značka 8 Tdo 1363/2011, s. 1020-1025. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/6456FCB1EB295A93C1257A4E00674572?openDocument&Highlight=0,>.

³³ KUČHTA, J., a kol. *Kurs trestního práva : trestní právo hmotné*. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 370.

podstatné, zda je taková nabídka cílenou osobou přijata nebo odmítnuta. Může být zprostředkována i určitou formou „půjčky“, jako je například kolektivní užívání OPL.³⁴

Zprostředkování je jakékoliv zajištění kontaktu mezi stranami, jehož předmětem je dodání uvedených látek. Nejčastěji probíhá mezi kupujícím a prodejcem, překupníkem nebo výrobcem. Zprostředkovatel s takovou látkou nijak jinak nezachází – nekupuje ji, neprodává, nedaruje apod. Také může dojít ke zprostředkování uvedených látek mezi dárce a příjemcem daru.³⁵

Pod pojmem „**prodej**“ se rozumí situace, kdy prodejce odevzdá uvedenou látku kupujícímu za finanční protihodnotu. Tento prodej nemusí být konečný ve vztahu se spotřebitelem. Může jít také o prodej mezi výrobcem a překupníkem, který danou látku dále distribuuje mezi spotřebitele nebo další „dealery“.³⁶

Jiné opatření jinému je neoprávněná manipulace s uvedenými látkami způsobem jiným, než je *expressis verbis* uveden v § 283 odst. 1 TZ. Příkladem je opatření uvedené látky způsobem založeným na skutkové podstatě jiného trestného činu, jako je například krádež. Pod tuto skutkovou podstatu nelze podřadit jednání spočívající v opatření látky pro vlastní spotřebu. To je v množství větším než malém trestné dle § 284 TZ.³⁷

Přechovávání pro jiného znamená jakýkoliv způsob držení OPL, přípravku obsahujícího OPL, prekursoru nebo jedu ve své moci, jako je například zakopání na zahradě, uschování v sejfě nebo přechovávání u sebe či jiné osoby. Toto přechovávání musí být vykonáváno pro jiného, protože přechovávání pro vlastní potřebu je v množství větším než malém trestné dle § 284 TZ. Délka držení těchto látek může mít význam pouze pro stanovení výše trestu.³⁸

Subjektem tohoto trestného činu může být kdokoli, jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, která je trestně odpovědná, a proto se jedná o subjekt obecný.

Co se týče **subjektivní stránky**, vyžaduje se zde úmyslná forma zavinění.

³⁴ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. února 2017. Spisová značka 11 Tdo 1432/2016.

³⁵ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2868.

³⁶ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2016. Spisová značka 11 Tdo 705/2016.

³⁷ HRUŠKA, J. *Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2011. s. 6.

³⁸ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2869.

4.2 K odst. 2:

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Druhý odstavec obsahuje znaky, které k základní SPTČ doplňují kvalifikační okolnost zvyšující závažnost těchto činů.³⁹ To znamená, že se zde nacházejí **okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (dále OPPVTS)** a z hlediska závažnosti se jedná o **kvalifikovanou SPTČ**.

Na rozdíl od organizované zločinecké skupiny⁴⁰, trestní zákon pojem „**organizovaná skupina**“ nijak nedefinuje. Je třeba čerpat z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 11 To 51/85, ve kterém je organizovaná skupina popisována jako sdružení nejméně tří osob trestně odpovědných, jejichž vzájemná součinnost na realizování trestné činnosti vykazuje takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající rozdělení a koordinaci úloh jednotlivých účastníků, že tyto okolnosti zvyšují pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu a tím i jeho škodlivost pro společnost. Současně však není podstatné, zda pachatel je přímo členem takové organizované skupiny, ale postačuje, že je na tuto jakkoliv navázán (osobním stykem, prostřednictvím komunikačních prostředků – telefon, e-mail, apod.).⁴¹ Oproti organizované zločinecké skupině lze organizovanou skupinu vytvořit ke spáchání jediného trestného činu a nevyžaduje se tedy trvalejší charakter.⁴² Z hlediska zavinění se zde vyžaduje úmysl.

Podstatou znaku „**spáchání činu, ač byl pachatel za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán**“ je opakované spáchání trestného činu

³⁹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 100.

⁴⁰ Srov. § 129 TZ

⁴¹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2016. Spisová značka 11 Tdo 930/2016.

⁴² NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion, 2010. s. 582.

dle § 283 odst. 1 TZ v období tří let od okamžiku nabytí právní moci předchozího odsuzujícího rozsudku. To znamená, že se zde klade důraz na přísnější stanovení trestu odnětí svobody v případě tzv. „speciální recidivy“. K této okolnosti může dojít i v případě, kdy recidivista byl za předchozí trestný čin odsouzen, ale ještě nebyl potrestán. Z hlediska zavinění postačí k této OPPVTS nedbalost.⁴³

Jak již bylo výše uvedeno, **značný rozsah** je dle usnesení Nejvyššího soudu 15 Tdo 1003/2012 desetinásobek většího rozsahu, tedy stonásobek množství většího než malého. Pokud je tedy například množství větší než malé pro kokain více než jeden gram, značný rozsah kokainu znamená více než sto gramů. Tato OPPVTS může být naplněna i v případě, kdy požadované hranice dosaženo nebylo, ale množství neoprávněně zacházené látky se k ní „dostatečně“ přiblížilo.⁴⁴

I přes skutečnost, že s jednou z výše uvedených látek bylo neoprávněně zacházeno ve značném rozsahu, je třeba každý případ posuzovat individuálně dle jeho specifických okolností, jako je například typ látky a její kvalita, druh neoprávněného zacházení s touto látkou nebo intenzita ohrožení, které trestným činem mohlo nastat nebo skutečně nastalo.⁴⁵ Z hlediska zavinění postačí k této okolnosti nedbalost.

Ke **spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti** dochází v momentě, kdy je trestný čin dle § 283 odst. 1 TZ spáchán nebo směřován vůči nejméně jednomu dítěti. Dítětem je v tomto případě dle § 126 TZ osoba mladší osmnácti let.⁴⁶ Větším rozsahem se dle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 rozumí desetinásobek množství většího než malého. Tuto OPPVTS lze spáchat i z nedbalosti, pachatel sice nezná věk cílové osoby, ač o něm vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.⁴⁷

V případě **spáchání činu v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let** zákon přímo definuje dítě jako osobu mladší patnácti let. Z hlediska zavinění postačí k této OPPVTS nedbalost. Pro výklad pojmu „množství větší než malé“ viz výše.

⁴³ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2871.

⁴⁴ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2016. Spisová značka 11 Tdo 994/2016.

⁴⁵ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2871.

⁴⁶ Srov. § 126 TZ – Dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud TZ nestanoví jinak.

⁴⁷ Srov. § 16 odst. 1 písm. b) TZ

4.3 K odst. 3:

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,*
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,*
- c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo*
- d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

Stejně, jako v druhém odstavci, se zde nachází **OPPVTS** a z hlediska závažnosti jde tedy o **kvalifikovanou SPTČ**.

Těžké újme na zdraví se dle TZ rozumí vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Takovouto vážnou poruchou zdraví vyvolanou trestným činem může být, ve smyslu § 283 odst. 1, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu nebo delší dobu trvající porucha zdraví.⁴⁸ Z hlediska zavinění postačí ve vztahu k této okolnosti nedbalost, přičemž úmysl není vyloučen.

Z § 138 odst. 1 a 2 TZ vyplývá, že **značný prospěch** činí nejméně 500.000 Kč. Pro naplnění této kvalifikované SPTČ se nevyžaduje faktické obohacení pachatele, ale postačí prokázat úmysl takového zisku dosáhnout.⁴⁹ K trestní odpovědnosti je tedy třeba úmyslného zavinění, neboť se jedná o pohnutku [§ 17 písm. b) TZ].

Velký rozsah je dle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 desetinásobek značného rozsahu, a protože značný rozsah je stonásobek množství většího než malého, velký rozsah je tisícinásobek množství většího než malého. Pokud je tedy například množství větší než malé pro kokain více než jeden gram, velký rozsah kokainu znamená více než tisíc gramů. Tato okolnost představuje z kvalitativního a kvantitativního hlediska největší ohrožení při výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabídce, zprostředkování, prodeji nebo jiného opatření nebo přechovávání uvedených látek a jedu.⁵⁰ Stejně, jako u OPPVTS dle § 283 odst. 2 písm. c) TZ, i při posuzování této OPPVTS se pohlíží k dalším okolnostem, za nichž byl tento čin spáchán, jako je například

⁴⁸ Srov. § 122 odst. 2 TZ

⁴⁹ NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion, 2010. s. 583.

⁵⁰ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2873.

typ látky a její kvalita, druh neoprávněného zacházení s touto látkou nebo intenzita ohrožení, které trestným činem mohlo nastat nebo skutečně nastalo.⁵¹ Z hlediska zavinění může k této okolnosti dojít nedbalostní formou.

V případě **spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let** se jedná o OPPVTS založenou na stejném principu, jako je okolnost uvedená v § 283 odst. 2 písm. d) TZ s tím rozdílem, že čin není vůči dítěti mladšímu patnácti let spáchán v množství větším než malém, ale ve větším rozsahu. K výkladu pojmu „**větší rozsah**“ a „**dítě mladší patnácti let**“ viz výše. Z hlediska zavinění postačí nedbalost.

4.4 K odst. 4:

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Stejně jako v druhém a třetím odstavci, je tato SPTČ dle závažnosti **kvalifikovaná**.

Podmínkou naplnění OPPVTS v podobě „**těžká újma na zdraví nejméně dvou osob**“ se vychází ze stejného principu, jako v případě OPPVTS dle § 283 odst. 3 písm. a) TZ. Na rozdíl od tohoto ustanovení je zde však stanovena dolní hranice dvou osob. Z hlediska zavinění postačí ve vztahu k této okolnosti nedbalost.

Pojem „**smrti**“ je vykládán na základě poznatků lékařské vědy jako biologická smrt mozku (cerebrální smrt) – takový stav organismu, u kterého je obnovení všech životních funkcí již vyloučeno.⁵² O způsobení smrti se ve smyslu § 283 odst. 4 písm. a) TZ může jednat pouze v případě, že smrt byla způsobena z nedbalosti. Způsobil-li

⁵¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2871.

⁵² ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 1299.

pachatel smrt úmyslně, je třeba jeho jednání posoudit jako trestný čin „vraždy“ podle § 140 TZ v souběhu s trestným činem „nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy“ dle § 283 TZ odst. 1 TZ.⁵³

Z § 138 odst. 1 a 2 TZ vyplývá, že **prospěch velkého rozsahu** představuje vrcholnou hranici prospěchu dle trestního zákoníku, který činí nejméně 5.000.000 Kč. Prospěch velkého rozsahu může mít pachatel v úmyslu získat jak pro sebe, tak i pro jiného činem uvedeným v prvním odstavci. K trestní odpovědnosti je třeba úmyslného zavinění, neboť se jedná o pohnutku [§ 17 písm. b) TZ].

Organizovaná skupina působící ve více státech je taková organizovaná skupina, která působí nejméně ve dvou státech, které jsou členskými státy Evropské unie, přičemž jedním z nich může být Česká republika.⁵⁴ K výkladu pojmu **organizovaná skupina** viz výše. Z hlediska zavinění se ve vztahu k této okolnosti vyžaduje úmysl.

4.5 K odst. 5:

(5) Příprava je trestná.

Jelikož horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody v § 283 odst. 2 až 4 TZ dosahuje minimální horní hranice deseti let, jedná se v těchto případech o **zvlášť závažný zločin** ve smyslu § 14 odst. 3 TZ. Příprava dle § 20 odst. 2 TZ je u zvlášť závažných zločinů trestná, pokud tak zákonodárce výslovně stanoví, proto bude trestná i v těchto případech.

⁵³ JELÍNEK J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : Leges, 2016. s. 410.

⁵⁴ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2875.

5 ANALÝZA SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÉHO ČINU PŘECHOVÁVÁNÍ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU PODLE § 284 TZ A VÝKLAD VYBRANÝCH ZÁKONNÝCH ZNAKŮ

5.1 K odst. 1:

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Tato SPTČ je dle vyjádření v zákoně **popisná**, protože neodkazuje na žádnou jinou normu. Jelikož zde došlo ke zmnožení znaků určitého druhu, je dle struktury tato SPTČ **složitá**. Dle závažnosti jde o **základní** SPTČ, neboť poprvé popisuje znaky trestného činu. Jelikož je však znak „přechovávání“ v závažnější formě uveden v § 283 TZ, lze tuto SPTČ dle závažnosti považovat v tomto vztahu zároveň za **privilegovanou**.⁵⁵

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti lidí před ohrožením vyplývajícím z neoprávněného zacházení s omamnou látkou konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látkou obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol (dále THC), izomer nebo jeho stereochemickou variantu.⁵⁶

Objektivní stránku tvoří přechovávání uvedených látek v množství větším než malém, pokud se tak děje pro vlastní potřebu.

Podle § 2 písm. d) zákona *o návykových látkách*, v platném znění se **konopím** rozumí kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu konopí (*Cannabis*) nebo nadzemní část rostliny z rodu konopí, jejíž součástí je vrcholík. Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 v čl. 1 písm. b) pojem „konopí“ definuje jako kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí (s výjimkou zrn a listů, které nemají vrcholíky), z něhož pryskyřice nebyla vyloučena, bez ohledu na jeho použití.

⁵⁵ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 101.

⁵⁶ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2883.

Konopná pryskyřice je dle čl. 1 písm. d) výše zmíněné úmluvy oddělená surová nebo čištěná pryskyřice získaná z rostliny konopí. Pokud se tato pryskyřice stlačí do pevných kusů, vzniká z ní produkt nazývaný „hašiš“, který je uvedený v seznamu č. 3 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*. **THC** je hlavní účinná látka obsažená v rostlině konopí. **Izomer** představuje sloučeninu, jejíž molekula má stejný sumární vzorec jako THC, ale má jiné uspořádání atomů a tím se mění jeho fyzické a chemické vlastnosti. **Stereochemická varianta izomeru** pak představuje sloučeninu s odlišným uspořádáním atomů v molekule než má izomer.⁵⁷

Přechováním pro vlastní potřebu se dle § 284 odst. 1 TZ rozumí jakékoliv držení konopí nebo konopných produktů ve své moci, jako je například uschování v sejfě, u sebe nebo u jiné osoby.⁵⁸ Toto přechovávání je na rozdíl od přechovávání dle § 283 TZ vykonáváno pro vlastní potřebu, a tedy je i dle výše trestní sazby méně závažné. Na délce doby přechovávání pro naplnění SPTČ nezáleží, může však mít význam pro stanovení druhu trestu a jeho výměry.

Současně musí jít o držení takových látek v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím není přechováním, ale jen tzv. spotřební držbou, byť by šlo o množství jinak naplňující znak „množství větší než malé“.⁵⁹

Subjektem tohoto trestného činu může být kdokoli, jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, která je trestně odpovědná, a proto se jedná o subjekt obecný.

Co se týče **subjektivní stránky** vyžaduje se zavinění úmyslné ve smyslu § 13 odst. 2 TZ.

5.2 K odst. 2:

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

⁵⁷ HRUŠKA, J. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. Trestní právo. Praha: Novatrix, 2011, č. 3. s. 10.

⁵⁸ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2884.

⁵⁹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2017. Spisová značka 11 Tdo 429/2017.

Stejně jako v prvním odstavci, je tato SPTČ dle vyjádření v zákoně **popisná** a dle struktury **složitá**. Co se týče závažnosti této SPTČ ve vztahu k § 283 TZ je **privilegovaná**. Jinak se stejně jako v případě § 284 odst. 1 TZ jedná o SPTČ **základní**.

Objektem je zájem na ochraně společnosti lidí před ohrožením vyplývajícím z neoprávněného zacházení s jedem či jinou OPL než uvedenou v prvním odstavci.⁶⁰

Objektivní stránka spočívá v přechovávání uvedených látek v množství větším než malém, pokud se tak děje pro vlastní potřebu.

Za jinou omamnou nebo psychotropní látku se ve smyslu tohoto odstavce považují látky uvedené v přílohách 1-7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *o seznamech návykových látek*, které nejsou vymezeny jako konopí a pryskyřice z konopí dle přílohy 3 a THC, všechny izomery a jejich stereochemické varianty dle přílohy 3.

Přechováním pro vlastní potřebu ve smyslu § 284 odst. 2 TZ se rozumí jakékoliv držení jedu nebo jiné OPL než uvedené v prvním odstavci ve své moci. Toto přechovávání je stejně jako v prvním odstavci vykonáváno pro vlastní potřebu.

Subjektem tohoto trestného činu může být kdokoli, jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, která je trestně odpovědná, a proto se jedná o subjekt obecný.

Z hlediska **subjektivní stránky**, postačí zavinění úmyslné dle § 13 odst. 2 TZ.

5.3 K odst. 3:

*(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve **větším rozsahu**.*

Jelikož třetí odstavec obsahuje **OPPVTS** zvyšující závažnost trestného činu dle prvního odstavce jedná se o **kvalifikovanou SPTČ**.

Jak již bylo výše uvedeno **větším rozsahem** se dle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 rozumí desetinásobek množství většího než malého, ke kterému musí být při posuzování přihlíženo individuálně dle dalších kritérií, jako je například typ

⁶⁰ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2885.

přechovávané látky, její kvalita a intenzita ohrožení, které trestným činem mohlo nastat nebo skutečně nastalo.⁶¹

Z hlediska zavinění postačí ve vztahu k této okolnosti nedbalost [§ 17 písm. b) TZ].

5.4 K odst. 4:

*(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve **značném rozsahu**.*

Stejně jako v třetím odstavci i zde se vyskytuje **okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby** a proto jde o **kvalifikovanou SPTČ**.

Jak již bylo uvedeno **značným rozsahem** je dle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 desetinásobek většího rozsahu, tedy stonásobek množství většího než malého a při posuzování tohoto trestného činu je také třeba dalšího individuálního posudku okolností, jako je například typ přechovávané látky, její kvalita a intenzita ohrožení, které trestným činem mohlo nastat nebo skutečně nastalo pro stanovení výměry trestu.

I v případě této OPPVTS postačí z hlediska zavinění nedbalost [§ 17 písm. b) TZ].

⁶¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2871.

6 KOMPARACE TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ S ODPOVÍDAJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Drogové trestné činy se ve slovenské legislativě nachází v hlavě I mezi trestnými činy proti životu a zdraví ve zvláštní části zákona č. 300/2005 Z. z., *Trestný zákon* (dále TZ SR) a jedná se o ustanovení § 171 až § 174.

Rozdílů mezi trestněprávní úpravou českého a slovenského trestního zákona v oblasti drogových trestných činů je velké množství. Slovenský trestní zákon neoddělil pěstování rostlin obsahujících OPL od ostatních drogových trestných činů jak tomu tak učinil zákonodárce v českém trestním zákoníku. Zatímco každé ustanovení drogového trestného činu je v českém trestním zákoníku uvedeno pod jednotlivým názvem, všechna ustanovení drogových trestných činů uvedená ve slovenském trestním zákoně jsou pod jednotným názvem „*nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů nebo jejich držení a obchodování s nimi*“. Slovenský trestní zákon ve svých ustanoveních vedle OPL, prekursorů a jedů neuvádí přípravky obsahující OPL.

Zásadním rozdílem mezi trestněprávní úpravou českého a slovenského trestního zákona v oblasti drogových činů je však přístup k přechovávání uvedených OPL, prekursorů a jedů pro vlastní potřebu, stanovení trestní sazby trestu odnětí svobody za drogové trestné činy a výčet znaků skutkové podstaty jednotlivých trestných činů.

6.1 Komparace neoprávněného přechovávání

Protiprávní jednání vycházející z **přechovávání** OPL, jedů a prekursorů se ve Slovenské republice posuzuje dle § 171 a § 172 odst. 1 písm. d) TZ SR. Tato ustanovení stejně jako česká trestněprávní úprava rozlišují, zda je toto přechovávání určeno **pro vlastní potřebu** nebo **pro jiného**. Rozdílem, určujícím závažnost protiprávního přechovávání, je tedy nejen množství přechovávané látky, ale i účel přechovávané látky. SPTČ Neoprávněného přechovávání OPL, jedu a prekursoru pro jiného se nachází v § 171 TZ SR a je podrobněji vymezena v § 135 TZ SR, kde je toto přechovávání definováno jako neoprávněná držba po jakoukoliv dobu, a to v množství určitého násobku jedné obvykle jednorázové spotřební dávky, jež je určen dle rozsahu přechovávané látky.

Zatímco v českém trestním zákoníku tvoří dolní hranici pro neoprávněné zacházení s uvedenými látkami „množství větší než malé“, v slovenském trestním zákoně je takto stanovena **jedna obvykle jednorázová spotřební dávka**.⁶²

Dolní hranicí neoprávněného přechovávání OPL, jedů a prekursorů je tedy dle § 171 odst. 1 TZ SR jedna obvykle jednorázová spotřební dávka. Horní hranicí tohoto ustanovení je pak trojnásobek uvedené spotřební dávky, která je zároveň i dolní hranicí trestného činu dle § 171 odst. 2 TZ SR. Trestného činu dle § 171 odst. 2 TZ SR se zároveň dopustí každý, kdo přechovává méně než desetinásobek uvedené spotřební dávky. Pokud se tak stane, jedná se o přechovávání dle § 172 odst. 1 písm. d) TZ SR, tj. pro jiného. Pro lepší orientaci viz tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: porovnání hranic OPL v případě jejich přechovávání dle zákona č. 300/2005 Z. z. trestný zákon, v platném znění⁶³

paragrafové označení	typ neoprávněného přechovávání	dolní hranice	horní hranice
§ 171 odst. 1 TZ SR	pro vlastní potřebu	jedna obvykle jednorázová spotřební dávka	trojnásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky
§ 171 odst. 2 TZ SR	pro vlastní potřebu	trojnásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky	desetinásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky
§ 172 odst. 1 písm. d) TZ SR	nestanoveno	desetinásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky	stonásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky (značná škoda)

Obvykle jednorázovou spotřební dávku dané látky lze zjistit její kvantitativní analýzou určující obsah účinné látky, určením množství účinné látky prostřednictvím toxikologických údajů nebo pomocí statistických údajů velkého množství jednotlivých dávek OPL.⁶⁴

Jedna obvykle jednorázová spotřební dávka také určuje další hranice určující intenzitu páchaní drogového trestného činu dle slovenského trestního zákona. Jedná se o „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“. Na rozdíl od českého trestního

⁶² GAVALCOVÁ, J. Nepriama kriminalizácia konzumácie drog v Slovenskej republike – historické aspekty a iniciatívy posledných dní. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2010, č. 9. s. 27.

⁶³ Vlastní zpracování ze zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

⁶⁴ ČENTÉŠ, J. Trestnosť prechovávanía omamných a psychotropních látok v Slovenskej republike. *Trestní právo*, Praha: Novatrix. 2007, č. 11. s. 30.

zákoníku jsou tyto rozsahy přímo stanoveny ve slovenském trestním zákoně ve smyslu § 125 odst. 1 TZ SR se „většimu rozsahu“ rozumí desetinásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky, „značný rozsah“ je stonásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky a „velký rozsah“ znamená pětisetnásobek jedné obvykle jednorázové spotřební dávky.

6.2 Komparace znaků skutkové podstaty drogových trestních činů

Tabulka č. 4: Porovnání základní skutkové podstaty drogových trestných činů dle ustanovení českého a slovenského trestního zákona⁶⁵

zákon č. 40/2009 Sb.		zákon č. 300/2005 Z. z.	
paragrafové označení	znaky skutkové podstaty	paragrafové označení	znaky skutkové podstaty
§ 283 TZ	výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabízení , zprostředkování, prodání, jiné opatření pro jiného a přechovávání pro jiného	§ 172 TZ SR	výroba, dovoz, vývoz, průvoz, přeprava, koupení , prodání, výměna , opatření, přechovávání po jakoukoli dobu a zprostředkování
§ 284 TZ	přechovávání pro vlastní potřebu	§ 171 TZ SR	přechovávání pro vlastní potřebu
§ 285 TZ	pěstování pro vlastní potřebu	-	-
§ 286 TZ	výroba, opatření, přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určenému k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo jedu	§ 173 TZ SR	výroba, opatření a přechovávání předmětu pro nedovolenou výrobu OPL, jedu nebo prekursoru
§ 287 TZ	svedení a podpora jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podněcování a šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu	§ 174 TZ SR	svedení a podpora jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podněcování a šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu

Z tabulky č. 4 lze zjistit veškeré odlišné znaky, kterými se ustanovení drogových trestných činů dle české a slovenské trestněprávní úpravy odlišují. Pro lepší orientaci jsou tyto znaky tučně zvýrazněny.

⁶⁵ Vlastní zpracování ze zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění a zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

Rozdíl v základní SPTČ dle tabulky č. 4 lze vyhledat ve dvou trestných činech. Jak již bylo uvedeno výše, slovenský trestní zákon nijak neoddělil od ostatních drogových trestných činů pěstování rostlin obsahujících OPL a dle slovenské trestněprávní úpravy je tedy pěstování rostlin obsahujících OPL stejně závažné, jako například držení předmětu k nedovolené výrobě OPL (§ 173 TZ SR) nebo samotná výroba OPL (§ 172 TZ SR). Pěstování rostlin za účelem výroby OPL, které zároveň nejsou návykovými látkami dle § 130 odst. 5 TZ SR, je totiž možné posoudit jako opatření předmětu určenému k protiprávní výrobě OPL dle § 173 TZ SR.⁶⁶

Ustanovení hlavního drogového trestného činu dle § 172 TZ SR, na rozdíl od svého českého protějšku dle § 283 TZ zahrnuje i přepravu, koupení, výměnu a přechovávání po jakoukoli dobu. Pojmem „přeprava“ je zde nejspíš zdůrazněn jakýkoliv jiný transport, než je dovoz, vývoz a průvoz.

V § 171 a § 172 odst. 1 TZ SR lze sledovat důraz zákonodárce na trestání nejen distributorů OPL, jedů a prekursorů, ale také i spotřebitelů těchto látek. Nejen, že je dle § 171 TZ SR trestné přechovávání uvedených látek pro vlastní potřebu, ale také je trestné jakékoliv **koupení** takových látek ve smyslu § 172 odst. 1. písm. c) TZ SR. Slovenský trestní zákon naopak nezahrnuje ve SPTČ znak „nabízení“.

Tabulka č. 5: Porovnání kvalifikované skutkové podstaty hlavních drogových trestných činů dle ustanovení českého a slovenského trestního zákona⁶⁷

zákon č. 40/2009 Sb.			zákon č. 300/2005 Z.z.		
§ 283 TZ			§ 172 TZ SR		
odst. 2	písm. a)	člen organizované skupiny	odst. 2	písm. a)	už byl za takový čin odsouzený
	písm. b)	ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán		písm. b)	pro osobu, která se léčí z drogové závislosti
	písm. c)	značný rozsah		písm. c)	závažnějším způsobem konání
	písm. d)	větší rozsah vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let		písm. d)	na chráněné osobě
	-	-		písm. e)	ve větším rozsahu

⁶⁶ ČENTÉŠ, J. *Trestný zákon : velký komentár*. 2. vyd. Bratislava : Eurokodex, 2015. s. 328.

⁶⁷ Vlastní zpracování ze zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění a zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

odst. 3	písm. a)	těžká újma na zdraví	odst. 3	písm. a)	těžká újma na zdraví nebo smrt
	písm. b)	úmysl získat značný prospěch		písm. b)	vůči osobě mladší patnácti let nebo prostřednictvím takové osoby
	Písm. c)	Velký rozsah		Písm. c)	Ve značném rozsahu
	Písm. d)	Větší rozsah vůči dítěti mladšímu patnácti let		-	-
Odst. 4	Písm. a)	Těžká újma na zdraví minimálně dvou osob nebo smrt	Odst. 4	Písm. a)	Těžká újma na zdraví nebo smrt více osob
	Písm. b)	Úmysl získat prospěch velkého rozsahu		Písm. b)	Člen nebezpečného seskupení
	Písm. c)	Člen organizované skupiny působící ve více státech		Písm. c)	Ve velkém rozsahu

Ustanovení § 283 odst. 2 až 4 TZ a § 172 odst. 2 až 4 TZ SR se od sebe v oblasti zákonných znaků liší nejvíce. Zatímco § 283 odst. 2 až 4 TZ některé znaky SPTČ konkretizuje, tak § 172 odst. 2 až 4 TZ SR uvádí i skupiny znaků blíže konkretizované ve slovenském trestním zákoně, které může pachatel spáchat. Příkladem je závažnější způsob konání nebo pojem chráněná osoba.

Česká trestněprávní úprava drogových trestních činů nijak nezahrnuje situaci, kdy je drogová trestná činnost dle § 283 TZ odst. 1 TZ páchána **pro osobu, která se léčí z drogové závislosti**. Slovenský trestní zákon tuto OPPVTS obsahuje v § 172 odst. 2 písm. b) TZ SR. Tato okolnost platí jak v případě, kdy se osoba léčí na základě rozhodnutí soudu, tak i na základě dobrovolnosti.⁶⁸

Slovenský trestní zákon nijak ve svých znacích nezahrnuje **úmysl získat pro sebe nebo jiného prospěch (zištný motiv)**. To zákonodárce českého trestního zákoníku nejen neopomenul, ale také tento úmysl obohacení rozdělil dle závažnosti pod § 283 odst. 3 písm. b) TZ a § 283 odst. 4 písm. b) TZ.

Český trestní zákoník před tímto trestným činem naopak výslovně nechrání určité skupiny osob jako jsou například osoby vyššího věku, těhotné ženy nebo nemocné osoby. Zato slovenský trestní zákon chrání takové osoby prostřednictvím § 172 odst. 2

⁶⁸ ČENTĚŠ, J. *Trestný zákon : velký komentár*. 2. vyd. Bratislava : Eurokodex, 2015. s. 327.

písm. d) TZ SR, které nazývá jednotným názvem „**chráněné osoby**“.⁶⁹ Mezi tyto chráněné osoby patří i **děti**. To znamená, že slovenský trestní zákon [podobně jako český trestní zákoník v § 283 odst. 2 písm. d) TZ a § 283 odst. 3 písm. 3) TZ] rozděluje ochranu dětí a mládeže dle závažnosti do druhého a třetího odstavce [§ 172 odst. 2 písm. d) TZ SR a § 172 odst. 3 písm. b) TZ SR].

Další OPPVTS, které lze naplnit v souvislosti s trestným činem dle § 172 odst. 1 TZ SR tvoří tzv. „**závažnější způsob konání**“ ve smyslu § 172 odst. 2 písm. c) TZ SR. Takovým způsobem konání je například využití tísňe, spáchání takového trestného činu po delší čas nebo **organizovanou skupinou**.⁷⁰ To znamená, že společným znakem obou právních úprav spáchání trestného činu dle § 283 odst. 2 TZ a § 172 odst. 2 TZ SR je „**členství v organizované skupině**“. Co se týče organizované skupiny obsažené v § 283 odst. 4 písm. c) TZ a § 172 odst. 4 písm. b) TZ SR zde se již nachází drobné odlišnosti. Zatímco kvalifikačním znakem dle § 283 odst. 4 písm. c) TZ je spáchání trestného činu dle prvního odstavce **členstvím v organizované skupiny působící ve více státech**, tak v případě § 172 odst. 4 písm. b) TZ SR je požadováno členství v nebezpečném seskupení. **Nebezpečným seskupením** se zde myslí zločinecká nebo teroristická skupina.⁷¹

V ustanoveních hlavních drogových trestných činů, tj. § 283 TZ a § 172 TZ SR, se nacházejí mnohé společné znaky. Takovým společným znakem je spáchání trestného činu dle prvního odstavce **opakovaně** [§ 283 odst. 2 písm. b) TZ a § 172 odst. 2 písm. a) TZ SR] a **způsobení těžké újmy na zdraví a smrt** [§ 283 odst. 3 písm. a) TZ, § 283 odst. 4 písm. a) TZ, § 172 odst. 3 písm. a) TZ SR a § 172 odst. 3 písm. a) TZ SR].

Tato ustanovení mají také společné znaky týkající se tzv. **rozsahů** s rozdílem, jak se zjišťují (viz výše) a závažnosti. Závažnost rozsahu ve slovenském trestním zákoně je vždy o jeden stupeň vyšší (o odstavce výše) než v českém trestním zákoníku.

⁶⁹ Srov. § 139 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. *trestný zákon*, v platném znění.

⁷⁰ Srov. § 138 zákona č. 300/2005 Z. z. *trestný zákon*, v platném znění.

⁷¹ Srov. § 141 zákona č. 300/2005 Z. z. *trestný zákon*, v platném znění.

Tabulka č. 6: Porovnání znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek a jedu⁷²

Zákon č. 40/2009 Sb.	Odst. 2		
§ 286 TZ	písm. a)	člen organizované skupiny	
	písm. b)	značný rozsah	
	písm. c)	ve větším rozsahu vůči dítěti	
	písm. d)	značný prospěch	
Zákon č. 300/2005 Z.z.	Odst. 2	Odst. 3	Odst. 4
§ 173 TZ SR	Získání pro sebe nebo pro jiného větší prospěch	Získání pro sebe nebo pro jiného značný prospěch	Získání pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu

Zatímco OPPVTS obsažené v trestném činu „výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu“ dle § 286 odst. 2 TZ jsou poměrně variabilní (viz výše), slovenský trestný zákon odstupňoval závažnost tohoto trestného činu pouze podle výše prospěchu.

Tabulka č. 7: Porovnání znaků kvalifikované skutkové podstaty šíření toxikomanie⁷³

zákon č. 40/2009 Sb.	odst. 2		odst. 3
§ 287 TZ	písm. a)	člen organizované skupiny	vůči dítěti mladšímu patnácti let
	písm. b)	vůči dítěti	
	písm. c)	tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem	
zákon č. 300/2005 Z.z.	odst. 2		
§ 174 TZ SR	písm. a)	vůči chráněné osobě	
	písm. b)	veřejně	

Zatímco slovenský trestní zákon celkově jako OPPVTS stanovuje jakékoliv veřejné šíření toxikomanie [§ 174 odst. 2 písm. b) TZ SR], český trestní zákoník se zaměřuje spíše na šíření toxikomanie prostřednictvím médií a sociálních sítí [§ 287 odst. 2 písm. c)]. Stejně jako u hlavního drogového činu dle § 283 TZ i zde český trestní zákoník rozlišuje

⁷² Vlastní zpracování ze zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění a zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

⁷³ Vlastní zpracování ze zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění a zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

dítě a dítě mladší patnácti let, které jsou chráněnými osobami, přičemž slovenský trestní zákon užívá jednotný název „chráněná osoba“ nejen pro děti, ale i pro další osoby uvedené v § 139 odst. 1 TZ SR.

6.3 Komparace trestných sankcí drogových trestných činů

Tabulka č. 8: Porovnání výše trestu odnětí svobody u drogových trestných činů českého a slovenského trestního zákona⁷⁴

zákon č. 40/2009 Sb.			zákon č. 300/2005 Z. z.		
paragrafové označení	výše trestu odnětí svobody		paragrafové označení	výše trestu odnětí svobody	
§ 283 TZ	odst. 1:	1 - 5 let	§ 172 TZ SR	odst. 1:	3-10 let
	odst. 2:	2 - 10 let		odst. 2:	10-15 let
	odst. 3:	8 - 12 let		odst. 3:	15-20 let
	odst. 4:	10 - 18 let		odst. 4:	20-25 let nebo doživotí
§ 284 TZ	odst. 1:	až 1 rok	§ 171 TZ SR	odst. 1:	1 až 3 roky
	odst. 2:	až 2 léta		odst. 2:	2 až 5 let
	odst. 3:	6 měsíců - 5 let			
	odst. 4:	2 - 8 let			
§ 285 TZ	odst. 1:	až 6 měsíců	-	-	-
	odst. 2:	až 1 rok			
	odst. 3:	až 3 léta			
	odst. 4:	6 měsíců - 5 let			
§ 286 TZ	odst. 1:	až 5 let	§ 173 TZ SR	odst. 1:	1 - 5 let
		2-10 let		odst. 2:	3 - 8 let
	odst. 2:	2-10 let		odst. 3:	4 - 10 let
				odst. 4:	10 - 15 let
§ 287 TZ	odst. 1:	až 3 léta	§ 174 TZ SR	odst. 1:	1 - 5 let
	odst. 2:	1 - 5 let			
	odst. 3:	2 - 8 let		odst. 2:	3 - 8 let

Z tabulky č. 8 a předchozí komparace znaků jednotlivých SPTČ je očividné, že slovenská trestněprávní úprava drogových trestných činů je daleko přísnější než česká úprava. Zatímco za nejzávažnější drogový trestný čin je dle českého trestního zákoníku

⁷⁴ Vlastní zpracování ze zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, v platném znění a zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*, v platném znění.

možné uložit trest odnětí svobody v rozmezí deset až osmnáct let (§ 283 odst. 4), tak u slovenského trestního zákona hrozí za obdobné jednání trest odnětí svobody v trvání dvacet až dvacet pět let nebo doživotí.

Slovenský trestný zákon nijak nerozděluje přechovávání OPL na tzv. „měkké“ a „tvrdé“ OPL. Zatímco tedy za přechovávání rostliny *Cannabis Sativa* pro vlastní potřebu hrozí dle českého trestního zákoníku trest odnětí svobody až na jeden rok (§ 284 odst. 1 TZ), dle slovenského trestního zákona za toto přechovávání hrozí trest odnětí svobody v rozmezí jeden až tři roky (§ 171 odst. 1 TZ SR). Je zajímavé, že tato sankce za neoprávněné přechovávání rostliny *Cannabis Sativa* pro vlastní potřebu dle slovenského trestního zákona je tvrdší, než přechovávání tzv. „tvrdých“ OPL pro vlastní potřebu dle českého trestního zákoníku, jako je například heroin, kokain nebo pervitin, u kterého dle české trestněprávní úpravy hrozí uložení trestu odnětí svobody ve výši až na dvě léta.

Nejvíce podobné hranice trestu odnětí svobody má trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 TZ a 174 TZ SR, kde horní hranici trestu odnětí svobody u obou trestních zákoníků tvoří osm let.

ZÁVĚR

Primárním cílem bakalářské práce bylo provedení analýzy skutkové podstaty hlavního drogového trestného činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ podle § 283 TZ a trestného činu „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ ve smyslu § 284 TZ a výklad vybraných zákonných znaků. Na základě tohoto cíle se předpokládalo, že analýzou uvedených trestných činů dojde k charakterizování jejich podstaty a upřesnění podmínek, na jejichž základě lze tyto trestné činy spáchat. Sekundárním cílem bylo provedení komparace české trestněprávní úpravy zvolených drogových trestných činů s odpovídající právní úpravou na území Slovenské republiky, přičemž se porovnával zejména rozdílný přístup právních úprav k neoprávněnému přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu, ke stanovení míry trestní sazby trestu odnětí svobody za náležitý drogový trestný čin a ke stanovení znaků skutkové podstaty trestného činu. Z hlediska tohoto cíle se předpokládalo, že česká trestněprávní úprava přistupuje k drogovým trestným činům značně odlišně než odpovídající slovenská trestněprávní úprava.

Struktura bakalářské práce, byla rozdělena na teoretickou a praktickou část, přičemž teoretická část zahrnuje druhou a třetí kapitolu a praktická část je uvedena v kapitole čtvrté až šesté

V druhé kapitole se nachází výklad základní terminologie drogových trestných činů, jako je například jejich umístění v trestním zákoníku, návaznost na jiné právní předpisy, přehledný výčet znaků skutkové podstaty a stručný výklad předmětných pojmů (omamná a psychotropní látka, přípravek obsahující omamnou a psychotropní látku, prekursor a jed). Navíc bylo třeba nastínit problém určování množství většího než malého u omamných a psychotropních látek, přípravků obsahujících omamnou a psychotropní látku, prekursorů nebo jedů a stanovení jejich rozsahů i přesto, že původně nebylo takové zpracování předpokládáno. Určování množství většího než malého pro uvedené látky totiž není pod jednotným právním předpisem a určování rozsahů není téměř nijak právně zabezpečeno.

Ve třetí kapitole je stručně zpracován vývoj předmětné právní úpravy drogových trestných činů na území České republiky, jejichž změny v uplynulých obdobích byly porovnány. Ze zjištění této kapitoly lze posoudit, že trestní zákoník od padesátých let prošel rozsáhlým počtem změn a novelizací, které se vyvíjely prostřednictvím změn

přístupů k drogové problematice a nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami. K velmi významným změnám došlo především v průběhu účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., *trestný zákon*, kdy například došlo ke stanovení rozdílné trestní sazby za neoprávněné přechovávání tzv. „měkkých“ a „tvrdých“ OPL pro vlastní potřebu, a při přechodu z tohoto starého trestního zákona na trestní zákon nový (zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník v platném znění*), kdy se zavedly rozdílné sankce pro pěstování rostlin obsahujících omamnou a psychotropní látku za účelem samozásobitelství a sankce pro pěstování „komerční“.

Čtvrtá kapitola zahrnuje analýzu skutkové podstaty hlavního drogového trestného činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ podle § 283 TZ a pátá kapitola analyzuje trestný čin „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ dle § 284 TZ a výklad jejich vybraných zákonných znaků. Tato analýza upřesňuje podmínky, na jejichž základě lze uvedené trestné činy spáchat a jaké zahrnují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a tedy výše uvedený předpoklad je naplněn. Při zpracovávání bylo čerpáno především ze zákona č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, v platném znění, který se stal pro uvedenou analýzu stěžejním použitým zdrojem. Úspěšným zpracováním této kapitoly byl naplněn primární cíl bakalářské práce.

V šesté kapitole byla provedena vzájemná komparace znaků skutkových podstat trestního činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ podle § 283 TZ s odpovídající právní úpravou slovenského trestního zákona dle § 172 TZ SR a následně byla porovnána komparace znaků skutkových podstat drogového trestního činu „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ podle § 284 TZ s odpovídající právní úpravou slovenského trestního zákona dle § 171 TZ SR. Na základě výše uvedeného předpokladu lze konstatovat, že česká trestněprávní úprava přistupuje k drogovým trestným činům opravdu více odlišně než odpovídající slovenská trestněprávní úprava. Zákonné znaky jsou sice s několika výjimkami totožné, ale stanovení výše trestní sazby trestu odnětí svobody a přístup k přechovávání omamných a psychotropních látek, prekursorů a jedů pro vlastní potřebu je však značně rozdílný. Při zpracovávání bylo čerpáno především ze zákona č. 40/2009 Sb. *trestní zákoník*, v platném znění a ze zákona č. 300/2005 Z. z., *trestný zákon*, v platném znění. Úspěšným zpracováním této kapitoly byl naplněn sekundární cíl bakalářské práce.

Závěrem je třeba se zamyslet nad skutečností, že výše jednotlivých rozsahů rozlišujících intenzitu drogového trestného činu (větší rozsah, značný rozsah a velký rozsah) není nijak stanovena v trestním zákoníku a stanovení výše uvedených rozsahů v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012 není, na základě zásady zákonnosti, nijak zavazující. Uvedené rozsahy jsou přitom dle názoru autora jedním ze stěžních znaků skutkové podstaty určujících závažnost spáchaného drogového trestného činu, jako je například trestný čin „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ dle § 284 TZ, jehož jedinými znaky kvalifikované skutkové podstaty jsou právě jednotlivé rozsahy (větší rozsah dle § 284 odst. 3 TZ a značný rozsah § 284 odst. 4 TZ). Přitom je možné se inspirovat ze slovenského trestního zákona, pod jehož ustanoveními se přímo nachází definice těchto rozsahů, a z tohoto hlediska je možné se zamyslet nad skutečností, zda by nemohlo být zavedeno legální opatření, s jehož účinností by trestní zákoník ve svém ustanovení definoval význam uvedených rozsahů nebo by ve společném ustanovení, dle § 289 TZ, odkázal na jiný právní předpis, který by ve smyslu trestního zákona definoval, co se myslí pojmem „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“.

Na základě výsledků z kapitol nacházejících se v praktické části bakalářské práci lze konstatovat, že cíl bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. ČENTĚŠ, J. Trestnosť prechováania omamných a psychotropných látok v Slovenskej republike. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2007, č. 11. s. 25-36. ISSN 1211-2860.
2. ČENTĚŠ, J. *Trestný zákon : veľký komentár*. 2. vyd. Bratislava : Eurokodex, 2015. 892 s. ISBN 978-80-8155-053-9.
3. GAVALCOVÁ, J. Nepriama kriminalizácia konzumácie drog v Slovenskej republike – historické aspekty a iniciatívy posledných dní. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2010, č. 9. s. 22-30. ISSN 1211-2860.
4. HRUŠKA, J. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2011, č. 3. s. 4-18. ISSN 1211-2860.
5. JELÍNEK J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : Leges, 2016. 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
6. KUČHTA, J., a kol. *Kurs trestního práva : trestní právo hmotné, zvláštní část*. Praha : C. H. Beck, 2009. 656 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
7. MAHDALÍČKOVÁ, J., *Zákon o návykových látkách – komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. 232 s. ISBN 978-80-7552-617-5.
8. MRAVČÍK, V., a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue*. Praha: Beck, 2016, č. 5. s. 111-116. ISSN 1213-5313.
9. NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion, 2010. 840 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
10. SOTOLÁŘ, A., a kol. Povaha problému zneužívání drog v mezinárodních souvislostech. *Trestní právo*. Praha: Novatrix, 2000, č. 5. s. 8-15. 1211-2860.
11. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 1052 s. ISBN 978-80-7552-358-7.

12. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
13. ZEMAN, P. Drogové trestné činy podle trestního pojetí zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. In SEHNÁLEK, D., VALDHANS, J., DÁVID, R., KYNCL, L., a kol. *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno : Masarykova Univerzita, 2009. s. 1029-1042. ISBN 978-80-210-4990-1.
14. ZEMAN, P. Vývoj právní úpravy některých prostředků odhalování a stíhání drogové kriminality po roce 1990. *Trestněprávní revue*. Praha: Beck, 2007, č. 2. s. 36-44. ISSN 1213-5313.

Elektronické zdroje

15. *Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti* [online]. Praha : Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2014 [2018-02-18]. Dostupné z WWW: <http://txt.www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/legislativni_ramec/aplikace_prava/historicky_nastin_pravni_upravy_drogovych_trestnych_cinu>.

Legislativní dokumenty

16. ČESKO. Zákon/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění. In *Zákony pro lidi* [online]. Zlín : AION CS [2018-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.
17. ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších předpisů, v platném znění. In *Zákony pro lidi* [online]. Zlín : AION CS [2018-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>>.
18. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Zákony pro lidi* [online]. Zlín : AION CS [2018-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140/zneni-20090401>>.
19. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 86/1950 Sb. trestní zákon [online]. In *Zákony pro lidi* [online]. Zlín : AION CS [2018-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-86>>.

20. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z. z. trestný zákon, v platném znění. In *zákony pre ľudí* [online]. Žilina : S-EPI [2018-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.
21. ČESKO. MINISTERTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Vyhláška č. 47 ze dne 27. dubna 1965 [online]. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1965 [2018-03-22], částka 25, s. 209-224. Dostupné z WWW: <aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1354>.
22. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 15 ze dne 13. března 2014 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2014 [2018-03-11], Spisová značka Tpjn 301/2013, s. 494-541. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1F046995FAEAACC6C1257CB500409CC9?openDocument&Highlight=0>.
23. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu č. 44 ze dne 27. února 2013 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2013 [2018-03-23]. Spisová značka 15 Tdo 1003/2012, s. 766-777. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/4A8B806A858282BDC1257B3A00385A73?openDocument&Highlight=0>.
24. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu č. 50 ze dne 9. listopadu 2011 [online]. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Česká republika*. 2011 [2018-03-24], Spisová značka 8 Tdo 1363/2011, s. 1020-1025. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/6456FCB1EB295A93C1257A4E00674572?openDocument&Highlight=0>.
25. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2016. Spisová značka 11 Tdo 131/2016.
26. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2014, Spisová značka 5 Tdo 714/2014.
27. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. února 2017. Spisová značka 11 Tdo 1432/2016.
28. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2016. Spisová značka 11 Tdo 930/2016.

29. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2016. Spisová značka 11 Tdo 705/2016.
30. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2016. Spisová značka 11 Tdo 994/2016.
31. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2017. Spisová značka 11 Tdo 429/2017.
32. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu č. 259 ze dne 23. července 2013. spisová značka Pl. ÚS 13/12.
33. ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády České republiky ze dne 14. prosince 2009 č. 467, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, v platném znění. In *Zákony pro lidi* [online]. Zlín : AION CS [2018-03-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-467>>.

Ostatní zdroje

34. HODŽA, M. *Důvodová zpráva k opiovému zákonu* [online]. Praha : Senát Národního shromáždění, 1937 [2018-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0466_02.htm>.
35. TOPOLÁNEK, M., POSPÍŠIL, J. *Důvodová zpráva k trestnímu zákonu* [online]. Praha : Parlament České republiky, 2007 [2018-03-18]. 308 s. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26072>>.

SEZNAM ZKRATEK

apod.	a podobně
č.	číslo
čl.	článek
např.	například
odst.	odstavec
OPL	omamná a psychotropní látka
OPPVTS	okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby
písm.	písmeno
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	sbírka zákonů
Sb. z. a n.	sbírka zákonů a nařízení
sp. zn.	spisová značka
SPTČ	skutková podstata trestného činu
tj.	to jest
TZ	trestní zákoník
TZ SR	trestní zákoník Slovenské republiky
tzv.	takzvaně
Z. z.	zákonná sbírka (slovensky zákonná zbierka)

SEZNAM TABULEK

- 1. Tabulka č. 1: Základní znaky drogových trestných činů**
- 2. Tabulka č. 2: Chronologický přehled vývoje změn drogových trestných činů**
- 3. Tabulka č. 3: porovnání hranic OPL v případě jejich přechovávání dle zákona č. 300/2005 Z. z. trestný zákon, v platném znění**
- 4. Tabulka č. 4: Porovnání základní skutkové podstaty drogových trestných činů dle ustanovení českého a slovenského trestního zákona**
- 5. Tabulka č. 5: Porovnání kvalifikované skutkové podstaty hlavních drogových trestných činů dle ustanovení českého a slovenského trestního zákona**
- 6. Tabulka č. 6: Porovnání znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek a jedu**
- 7. Tabulka č. 7: Porovnání znaků kvalifikované skutkové podstaty šíření toxikomanie**
- 8. Tabulka č. 8: Porovnání výše trestu odnětí svobody u drogových trestných činů českého a slovenského trestního zákona**